

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Jhállay Miklós*

Cím: *A Népszínház Budapest szini életében*

Forrás: *Nemzeti Ujság*

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Népszínház

Idő

"1875/1925"

Személy

A Népszínház Budapest szini életében

(1875 – 1925.)

Verő György könyve Rákosi Jenő előszavával, Franklin társulat kiadása

A könyvnek, amely a Népszínház alapításának 50 éves jubileuma révén kap aktuális jelentőséget és a főváros népszínházi bizottságának megbízásából készült, az alkalmi műveknél sokkal szélesebb körű jelentőséget ad az, hogy a Népszínház történetének előzményeképpen és azzal kapcsolatban magában foglalja az egész magyar színpad és színészet fejlődéstörténetét. Sőt a Népszínház szorosabban vett története is lépten-nyomon egybecsendül a magyar vidéki színészet történetével. Jeles vidéki színészek jönnek fel és válnak országos hírű ünnepelt színészekké a Népszínház színpadán. Viszont a Népszínházról kiváló művészek kerültek ki vidékre, ami rendkívül jótékonyan hatott a nagyobb vidéki városokban a színjátszás színvonalának emelésére. Emelt a könyv értékét az is, hogy nem száraz adathalmaz, nem okmányokból rekonstruált történelem. Amit Verő György a Népszínház ötvenéves történetéből elmond, annak legnagyobb részben ő maga is szereplője volt. Az ő színpadi sikerei szorosan összeforrtak a Népszínház virágkorával, amelynek egyik ünnepelt szerzője volt ugyanis mint színműíró, nyíris mint zeneszerző. Amit elmond, azt legnagyobb részben mint személyes tapasztalatát, mint írói pályájának legszélesebb élményét mondja el, minék következtében az előadás közvetlenségét és frissességét kap úgy, hogy a könyvet csaknem végig olvashatjuk, mint valami érdekfeszítő, pompás epizódokban, hatásos fejezetekben gazdag, sokszor szinte drámai feszültségű regényt, amelynek alakjait legnagyobbbrészt személyesen is ismerjük.

Bv

1925. 10. 6

(Hely)

A könyv bevezető részében egész a budapesti színészet őstörténetéig megy vissza és külön fejezeteket szentel az aquinumi amfiteatrumnak, Etelvár dalos lakomáinak és az ősmagyar énekmondóknak. Szól az ősbudavári török színészetéről, a miszteriumokról, a moralitásokról és hitvitázó drámákról és a budai és pesti német színészetéről, amelytől úgy kellett elhódítani az ország fővárosát és a főváros közönségét a fiatal magyar színészetnek.

A második rész a magyar színészet romantikus korszakának története színésztünk kezdetétől egész a Népszínház megnyitásáig. A magyar színjátszás életrekelője II. József. A németesítő politika reakciójaképpen egyre hevesebben ébred fel a vágy magyar jstémű és magyar drámáirás után. Péczeli József, *Kazinczy Csokonai* az uttörői a magyar drámáirásnak és *Kelemen László* a vezére a magyar színjátszásra egyesült nemesifjaknak. És Kelemenék próbálkozása nemcsak magyar színészetet akar teremteni, de egyben harcok alakulás is és az a célja, hogy a német színészetet is kiszorítsa Budáról.

De ez még a műkedvelők előcsatározása, azután jönnek az igazi aktorok, a nemzet napszamosai, akiknek uttörő viszonagságos munkájára az első nagy eredmény, a *Nemzeti Színház* alapítása (1837) teszi fel a koronát.

A Nemzeti Színház első korszakának röviden összefoglalt története után a Népszínház őseinek történetét, *Molnár György* budai színházának viszontagságos történetét meséli el Verő György. A könyv egyik legérdekesebb fejezete ez. *Molnár György*, ez a zseniális csapongó, szertelenségekre hajló művésztemperamentum, az akkori idők *Somlayia*, maga is egyik legérdekesebb színészevénységünk. *Molnár György* rakja le az alapkövét a Népszínháznak, de megvalósítá-

fiiz.) (Oldal)

sának közvetlen impulzust adó gondolatát *Rákosi Jenő* pattantja ki 1871-ben, a *Reform* című lapja vezércikkében. A gondolatot *Steiger Gyula* ügyvéd teszi magáévá s ő harcolja ki a várostól az ingyentelket. A telket eladják az államnak 500.000 forintért, így szereznek pénzt, mert a gyűjtés nem sikerült s azután új telket szereznek, azt, ahol a Népszínház épülete ma is áll.

Azután következik a Népszínház történetének, sikereinek, bukásoknak, küzdelmeknek, diadaloknak, ünnepelt divák fénykorának részletes leírása. *Rákosi Jenő*, *Evva Lajos*, *Porzolt Kálmán*, *Vidor Pál* és *Máder Rezső* rezsímje érdekes változatossággal követik egymást. Érdekes különben, hogy a Népszínház története egybeesik a népszínmű lassu elhalásának és a magyar operett megszületésének történetével. A Népszínház végzi el legnagyobb részben a magyar főváros megmagyarosításának munkáját is. Ennek a munkának ragyogó hősei a Népszínház kitűnő művészei: elsősorban *Blaha Lujza* és *Tamási*, azután *sorra*, *Hegyi Aranka*, *Pálmai Ilka*, *Margó Célia*, *Csongori Mariska*, *Kopácsi Juliska*, *Kürü Klára*, *Komáromi Mariska*, *Komlósi Emma*, *Fedák Sári*, *Kassau Vidor*, *Német József*, *Vidor Pál*, *Szirmay Imre*, *Solomossi*, *Tollagi* és mások, akik részben még ma is élő tényezői a magyar színészetnek.

A munkának, amely a magyar kultúr-történetnek népszerű formában megint, tehát igen hasznos könyve, talán csak egy hibája van s ez a szerző nyelvének itt-ott le nem tisztogatótt sallangos modorossága. A kötetet gazdag és érdekes illusztratív anyag díszíti. Hiányzik azonban belőle a tartalomjegyzék s ami a legfontosabb, egy jó névmutató. Ezt a második kiadásban, mert biztosra vehető, hogy ez a könyv második kiadást ér, közvetlenül pótolni kell.

Kállay Miklós

192